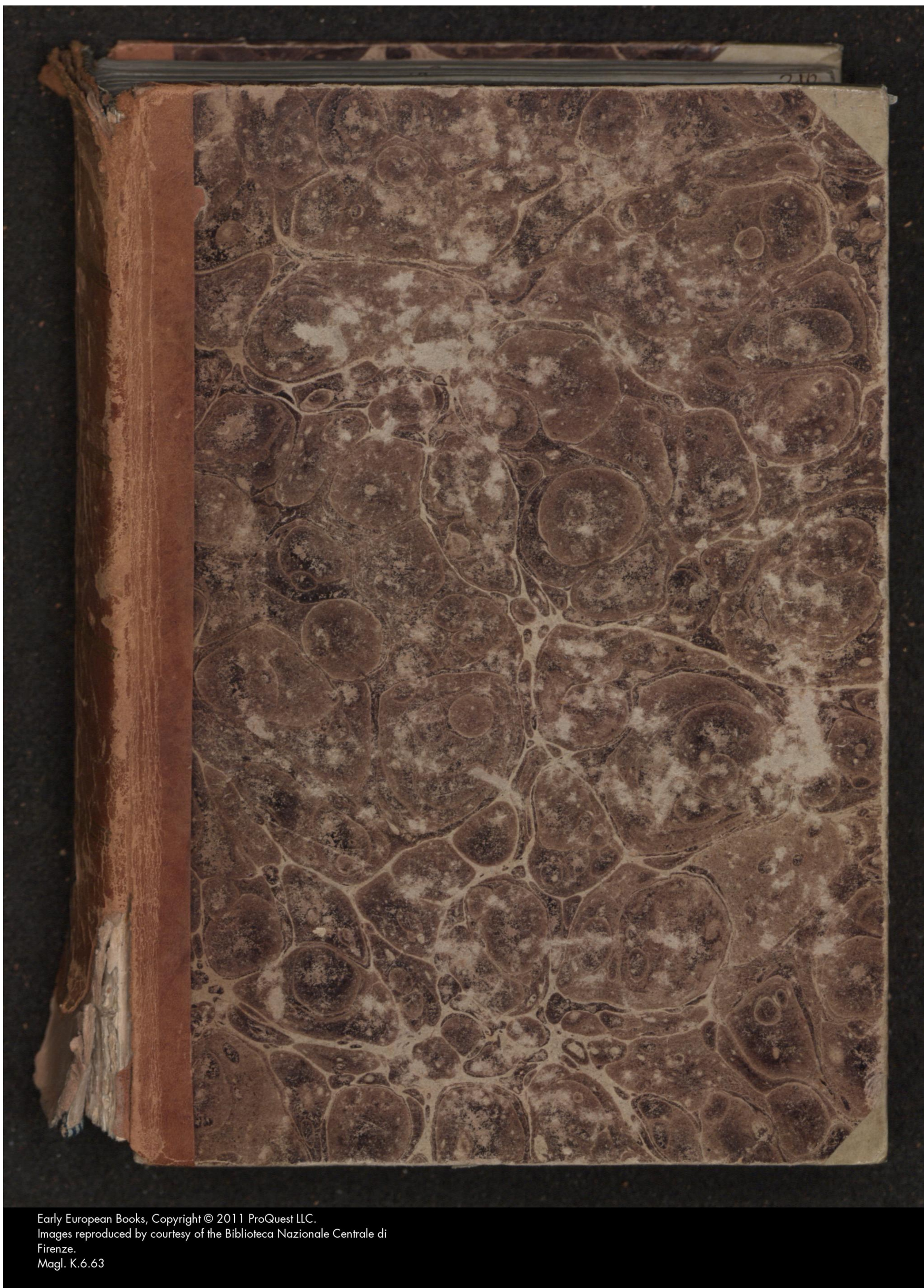
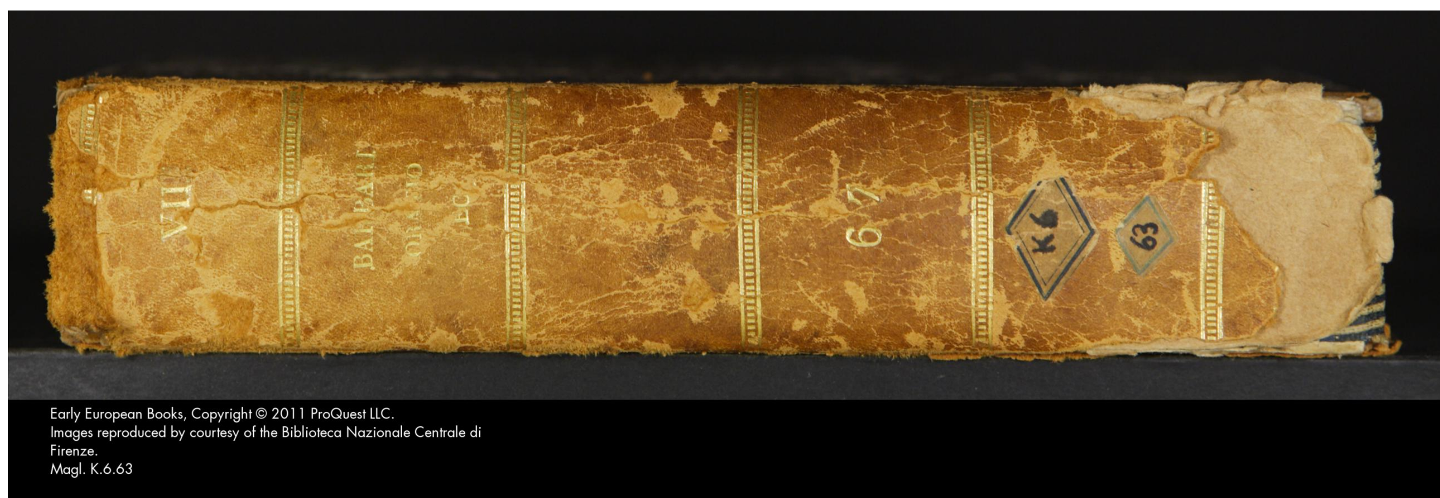
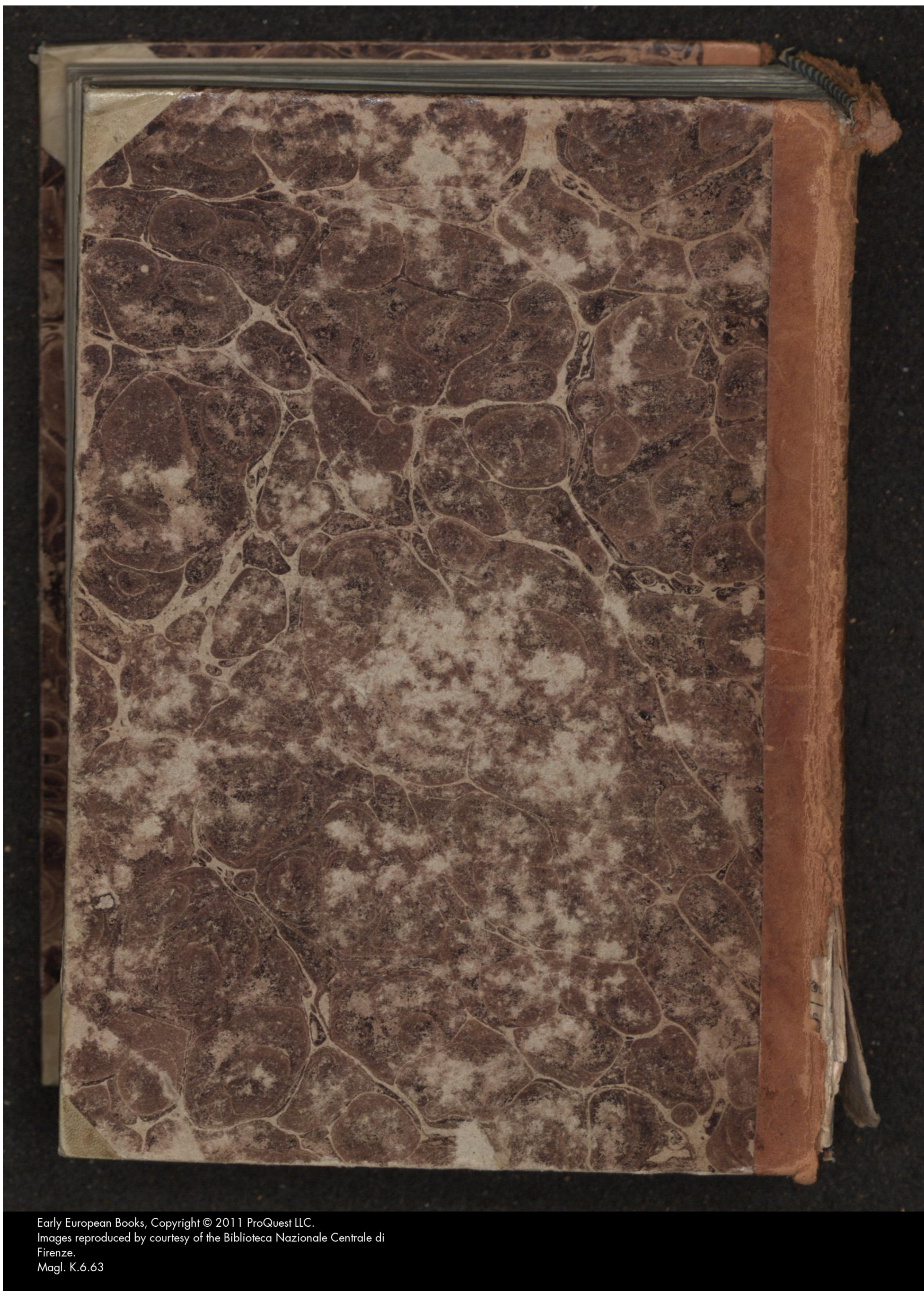
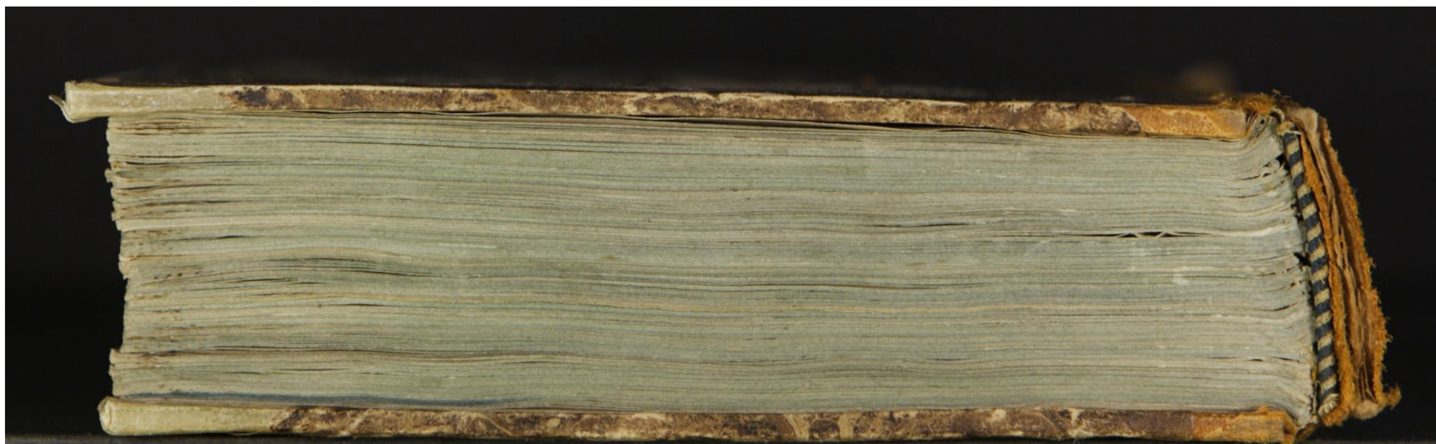

VII
BALBARIE
ORATIO
LC
67
K 6
63

¶ Oratio Antonij Geraldini ꝓthonotarij apl'ici poeteq̧ laure
ati: ac regij Oratoris: in obsequio canonice exhibito p illustrē
comitē Tēdille: per ꝓthonotariū Metimnēsem: ⁊ p ipsuȝ ꝓtho
notariū Geraldinū noīe serenissimoꝝ Ferdinādi regis: ⁊ He/
lisabet regine hispanie: Innocētio. viij. ei⁹ noīs Ponti. maxīo.

QUod olim Romane reipublice relique orbis natiōes pre
stitere obsequiū: id nūc longe iustius a c sanctius a cete
ris xp̄ianis p̄ncipibus xp̄i reparator⁹ nr̄i vicario p̄stari: illudq̧
potius huius qua potimur felicitatis p̄ludiuȝ extitisse. Hispa/
niā aūt eiusq̧ principes cū priscis seculis vtriq̧ imperio: tū ve
ro imprimis etate nr̄a huic apl'ico throno nō minus decoris at/
q̧ emolumēti q̄ȝ alias quascūq̧ ꝓuīcias attulisse: assererē haud
longa oīone intēdimus pr̄ sanctissime Innocēti summe atq̧ oc
taue eius noīs pontifex. ¶ Verū ad hec agēda nō parum offen
dor officij desuetudine: qui poemata recētius q̄ȝ orōnes scribe/
re cōsueuerim: pturbor materie magnitudine: q̄ ⁊ facundissimū
oratorē ⁊ peritissimū quēpiaȝ theologū simul expeteret. Obstu/
peo sanctitatis tue huiusq̧ sacri senatus maiestate ac sapiētia:
quib⁹ nihil maius esse nouimus inter mortales. Confundor de
mū atq̧ pre metu cōsternor aucte eoꝝ: qui tot seculis in tot pō/
tificū successionib⁹ hoc eodē in loco verba fecerūt. Qui licȝ elo/
quētissimi essent: nec parū attēte a suis potētatibus ad tantuȝ
munus delecti trepidarūt: Tū pleriq̧ cū in tantā patrū ampli/
tudinē dicturi accessissent: nec lingua tm̄ ⁊ ars: verū ⁊ ratio et
mens oīs eos interdū subito defecerūt. Quo in discrimine cō/
stitutus vnicū mihi presidiū reliquū esse video: diuinā opem ⁊
tuā qui dei vices in terris geris clementiā implorare Ac ne ad
salutis viā lente cucurrisse videar flexis genibus illius inuoco
numen ⁊ auxiliū: qui e celo in terras ad hoīum salutē delapsus
salutis nomē pariter officiū gerit: illūq̧ religiosissime p̄cor: nō
vt Demosthenis Ciceronisue: qui suis tp̄ibus satisfecerūt: sed
vt Pauli ex Exaieq̧ eloquiū mihi suppetat: quoꝝ alteri ad di/

uinū fatū depromendū labia calculo mūdauit ignito· Alteruz
xpo ex lupo pastorē: ex xpianorꝝ ꝑsecutore doctorē gentiū et vas
electōis effecit. Tuā vero clemētiā suppliciter oro: vt ipsi? quē
refert vestigia imitata paruulū nō contēnat· Sed q̄to alti? ei?
est fastigiū tāto hūanius ad hūiles respiciat: ꝛ qđ exilitati mee
detrahendū videbit̄ ascribat fidei: q̄ maluit cū periculo parere
q̄ꝫ regio: qđ nefas est: imperio renitēs ingrati atqꝫ impij nomē
subire· Ego enī licet natione sim Italus: tn̄ hispanus sum edu
catione: quippe qui a tener⁹ annis in hispania: hispanorūqꝫ re-
gnū obsequio versat?· Ad hoc aūt muneris nō iccirco delectus
q2 in hispania vel veterū vel nouorꝝ oratorꝝ copia desit· Sꝫ qm̄
velut qui multis imperant diuersarꝝ gentiū ingenia fouere cō-
sueuerūt: virtutisqꝫ potius q̄ꝫ ortus rōem hr̄e: vt oīm nationū
imperio dignissimi videant̄· Qm̄ igit̄ eo quo ꝓposui ordine ꝓ
cedendū mihi est: ꝛ vna in tota oīone dicendi series ꝑpetuo re-
tinēda: nō arbitror pr̄ sanctissime illud ad ꝓbandū difficile es-
se: qđ in ipso sermonis mei initio p̄notaui: vniuersos xpianorū
principes iustius sanctiusqꝫ huic tuo culmini obsequi q̄ꝫ sena-
tui ac po· Ro· cetere ꝓuincie ac gentes ꝯsueuerūt· Si enī tantū
valuit apud eos equabilis vite fama: ꝛ nitidissimū iusticie no-
men quo iura apud oēs partiri equa lance existimabant̄: vt se
ad eorꝝ ditionē plereqꝫ vltro transferrēt: illā nō imperiū sed tu-
tissimū humani generis patrociniū: cōmuneqꝫ hoīm perfuguz
existimātes: lōge magis apud easdē valere debet: non cōitatis
tm̄ fama sed iusticia ipsa· Nec iusticia solū sꝫ vera religio ac pie
tas. nec religio tm̄ ꝛ pietas: verū ipsa beatitudo ꝛ felicissima at
qꝫ eterna hereditas p̄ciosissimi sanguinis dn̄i nr̄i Jesu xp̄i: quo
rū arbitriū dispēsatio atqꝫ ptās est apud ei? vicarios ꝛ successo
res Petri· Pro qua quidē fide ipse idem aplorꝝ princeps Petr?:
qui ab eo celorꝝ claues ꝛ soluēdi atqꝫ ligādi aīas ptātem accepe
rat: nō dubitauit se crucis patibulo exponere: ꝛ mortē cum vita
mutare: pro qua Johānes bap· Paulus ꝛ infiniti pene alij post
plurima acerbissimaqꝫ tormēta capite truncati fuerūt: p̄cipita-

tus Jacob⁹: ⁊ fullonis vecte percussus. Bartholomeus etiã pe-
coris ritu excoriatus. pro qua Stephanus lapidib⁹ obrui. Lau
rentius se sup craticulã vt piscem assari. Sebastianus sagittis
vndiqꝫ penetrari. Blasius pectinibus cedi. Ignatius ⁊ infiniti
pene alij fustibus: plumbo: vngulis: ferroqꝫ cõteri: leonib⁹ ob-
ijci: ac demũ ignibus cõsumi passi sunt. Pro qua deniqꝫ tã mul
ti preter hos fidẽ hanc xp̄i ꝯfitentes: virgines: sacerdotes at-
qꝫ pontifices se vltro humanis delicijs atqꝫ affectibus exuerũt
⁊ in terris preter terreni corpis ritum ac necessitatẽ vixerũt: ex
hoïbus angeli anteq̄ʒ morerent̄ effecti. Que profecto si falsa es
set vt quidã gentiliũ sectatores ⁊ ideo voluptarij etiam nũc di
cere audent. Non tales tantosqꝫ habuisset assertores Grecos:
pariter ⁊ latinos: vt Dionysium Ariopagitã Johannẽ Chriso-
stomũ: Gregoriũ nazãzenũ: Magnũ Basiliũ: Origenẽ: Necnon
Ambrosium Hieronymũ Augustinũ Gregoriũ Leonem Bedaʒ
aliosqꝫ vtriusqꝫ lingue doctores peritissimos. Si sine p̄mio nũ-
quã hi quos ante dixi apostoli martires ⁊ reliqui eius profes-
sores tam mares q̄ʒ femine voluptates: honores: diuitias: ⁊ de
mũ eas quibus viuebant animas cõtempsissent. Sed quoniam
plenitudo temporis iam aderat: ⁊ omnis lingua illi: qui ad iu-
stificandos saluandosqꝫ homines venerat: confiteri cogebat̄:
iure optimo deo cessimus: merito hanc religionẽ suscepimus:
celoqꝫ simul ac terra omnibus signis: omnibusqꝫ prodigijs mo
nentibus ac plene iubentibus: illum veneramur ⁊ colimus: qui
dei vices in terris gerit: qui religionis sancte arbiter ac mini-
ster est: qui celum tradita sibi a dei filio potestate: cui vult clau
dit simul ⁊ aperit. Eo feliciores q̄ʒ antiqui illi Romanoꝝ tribu
tarij ⁊ populares: quod illi pro fama nos pro vera virtute quã
in te consumatissimam ⁊ tanto magistratui parem esse cogno-
uimus: illi pro terrenis: nos pro celestibus premijs laboramus
illi humanis rectoribus: nos dei vicarijs obsecũdamus. Illos
mortalium preconia: nos superorum oracula pertraxerunt.
Qđ autẽ illud Romanorũ huius christiani imperij preludium

fuerit ac plane ꝑſagiū facillime ꝓbari pōt: nō minus veteꝝ tra
ditionibus ⁊ teſtimonio q̄ ex ipſa rerū ſerie atq̄ ordine. Quem
admodū enī eccleſie ſponſum hoc eſt principē cōgregationis fi
deliū Jeſum xp̄m dn̄m ac deū noſtrū ab oībus tū hebreoꝝ vati
bus: quos ꝓphetas nūcuparūt: tum etiā grecoꝝ gentiliūq̄ ſcri
ptoribus ꝑnunciatū fuiſſe cōſtat: ꝑſertim Sibellaꝝ carminibꝰ:
Apollinis delphici oraculo: ⁊ Mercurij Trimegiſti vaticinio.
Ita ⁊ ſponſe hoc eſt ſacerdotalis monarchie regnū prefiguratū
fuit: Jiſdē fere auctoribus ⁊ ab oībus q̄ ab orbis primordio im
peria dn̄iaue numerant̄: velut Euſebius Pāphilus in libris de
preparatiōe euāgelica latius refert. Que ſi minus certa et fide
digna putāt: certe in viſione illa Danielis: q̄ in ſtatua illa ima-
ginaria per metalloꝝ diuerſitatē imperioꝝ ſeries deſignat̄: nul
lus relinquit̄ ſcrupulus: cū ⁊ ipſe manifeſte q̄ vidit retulerit: ⁊
nō vulgares habeat ſue viſionis explanatores. Que haud du-
bie oſtēdit ideo ꝑceſſiſſe alia imperia: vt hoc ſacerdotale regnū
hanc ſanctā ditionē: hanc celeſtē ⁊ plane diuinā in terris mo-
narchiā prepararēt. Que deo vſq̄ adeo grata ⁊ cara fuit: vt re-
gnū celoꝝ ꝑſepe euāgelij oraculo velut Gregoriꝰ interpretatur
ſit appellata. Romanū aūt imperiū ita huic preuiū ac proximū
indicē extitiſſe: queadmodū Johānes baptiſta ſaluatoris no-
ſtri preco ⁊ ꝑcurſor fuit. Meritoq̄ nec illo maiorē quēpiā inter
natos mulieꝝ: nec Romano imperio quicq̄ ſublimius ſpecioſi
uſue in toto orbe vnq̄ antea apparuiſſe: in quo iure optimo fa
cto orbis cenſu ⁊ ꝓpagata per oēs oras pace ſalus hoīm ⁊ p̄ris
ſapiētia naſci voluit: vt illi imperio qđ ſuo ꝑluxerat fauere vide
ret̄: vt veniēti regi regū ⁊ dn̄o dominantiū totus orbis pacatꝰ
ſubq̄ vnius ditionē redactus applauderet. Ac demū vt celeſtis
regis triūpho terrena ptās que oīm fuit ampliſſima pompā ꝑ
ferret. Poſſem equidē pr̄ ſanctiſſime hoc loco multa priſcoꝝ mo
numēta: que partī ſummoꝝ pontificū decretis: partim vniuer
ſe ciuitatis fideliū cōſenſu approbata ſunt: quedā trita ⁊ vul-
gata: quedam etiā abſtruſa ⁊ recōdita: aut ſaltem pauciſſimis

cognita in mediũ hic afferre. Verũ enimuero qm̃ vereor ne san
ctitatis tue: huiusq͡z sacri senatus aures melioribꝰ maioribusq͡z
xpiane reipu. negocijs debitas diutius q̃ fas est teneã: ⁊ eadẽ
fere oĩa in fastoꝝ meoꝝ volumine: qđ nup elegiaco versu cõpo
sui: cõmodius latiusq͡z explicata sunt. His omissis ad illud ex/
soluendũ venio qđ tertio loco ꝓmiserã: Hispaniã videlꝫ eiusq͡z
principes illud semp auxisse atq͡z ornasse imperiũ: qđ vel spõte
vel necessitate sequi instituissent. Qđ vt facilius prestẽ: nec re
rũ seriẽ scindere vnq͡z cogar altius: mihi quedã de Hispanie si
tu ac fertilitate repetẽda sunt. Deinde attingenda gentiliũ xpi
anorũq͡z tpa. In quoꝝ calce etiã aliquid subdendũ erit de emi/
nẽtissimoꝝ Ferdinãdi regis ⁊ Helisabet regĩe laudibus: q̃ vsq͡z
adeo magne ⁊ excelse sunt: vt cũ omni priscoꝝ gloria ꝯferri pos/
se videant̃: ⁊ quoꝝ obliuionẽ nulla vnq͡z allatura sit etas.

¶ Est quidẽ Hispania ꝓuincia vt Geographi tradidere in ex/
tremo occidente sita: freto Gaditano et Ethesijs a merediano
estu austrinisq͡z tẽpestatibus defensa: a furore aũt Boree eiusq͡z
vi pireneis montibꝰ: ⁊ tota Gallia p̃munita: tritici: vini: olei: oĩ
umq͡z frugũ oĩmq͡z metalloꝝ: ac animãtiũ que hoĩbus sunt vsui
feracissima: noxia ↄ̃o rarissime gignit. Abundat p̃cipue velocis
simoꝝ acerrimorũq͡z equoꝝ fetura. Cẽseturq͡z felicissima virorũ
sobole: que nõ minus corpoꝝ dexteritate ac robore q̃ aĩorũ in
dustria: ac vi reliquas prouincias aut superat: aut certe equat.
Trecẽtos totos apud eã annos decertatũ est Scipione Grac/
cho Albino Catone Metello Pompeio Cesare alijsq͡z ducibꝰ: a
Numãtinis ↄ̃o ⁊ Cãtabris ita acriter repugnatũ: vt ꝓpriores
victorie fuerint qui victi fuerunt. Recepta fuit tandem per eos
deꝫ duces: ⁊ Cantabri postremo ab Augusto debellati. Postq͡z
aũt Romanis fascibus libere paruit tãto vsui tãtoq͡z ornamẽto
illis fuit: vt nunq͡z illud memoriabile bellũ sine hispano milite
gesserint: Ita familiariter cũ illa vixerũt: vt in nullã prouinciã
plures colonias trãsmiserint: nullibi plura suoꝝ gestoꝝ monu
menta reliquerint. Pompei trophea in Pyrenoꝝ iugo sita sunt

Scipionũ monumẽta nõ longe a Taracone spectant̃. In Baste tania tauri sunt ex lapide durissimo maximi: tergaq; his lr̃is adhuc notati. BELLUM CAESARIS ET PATRIE. Turres Julij: Julij carceres: Julio briga: pax Julia: Julia myr thilis: oĩa Julij cesaris opera fuerũt. Cesaraugusta: Emerita augusta: Norba augusta: Astorica augusta: Augusti munere cõ dite vl' instaurate fuerũt: atq; oẽs eiusdẽ nomini dedicate Em porie Valẽtia Cremona Placẽtia: multeq; alie in Hispaniaz ab Romanis Colonie deducte fuerũt. Ipsa Emerita augusta cele berrimũ veteranoꝝ domiciliũ. Saguntbus vnicũ sed lachrima bile fidei exemplũ: ac Taracon nobile peregrinoꝝ ipsiusq; Au-gusti hospiciũ vrbes sunt in Hispania Romanoꝝ titulis ac mo numentis plenissime. Nunq̃ deinde in hispania bellũ aut tu-multus fuit quin censeret̃ perinde ac si esset in foro populi Ro mani ꝛ in arce imperij. A qua quidẽ nõ dubitauit vrbs hec re-rum dña ꝛ magistra doctrine nõ solũ bonaꝝ artiũ doctores ac cipere: vt Quintilianũ Senecam Lucanũ Luciũflorũ Pompo niũ melã Syliũ Jtalicũ Marcialẽ Orosiũ: Verũ vtilissimos re ctores rei publice. Clarissimosq; impatores: vt Neruã traianuz Hadrianũ ac Theodosios: quin etiã Galbã ipsuz q̃uis Roma nũ: tñ ab hispanis Romã ad imperandũ missum fuisse priuata pecunia cõstat. Sz de gẽtiliũ tpibus iã sat'. Videamus nũc qd per Hispaniã xp̃iane religioni accesserit. Fuit ea principio fun data ꝛ aucta martiꝝ vt dixi famosissimis cedibus mirabiliq; cõ stantia: ꝛ tã mariũ q̃ mulieꝝ feruida ꝓfessione veraq; sapiẽtia Postq̃ aũt Mahumete alioꝝq; barbaroꝝ heresis ꝛ vis increbu it: etiã ꝛ catholicoꝝ principũ potẽtia instaurata: Jn oĩbus hijs ordinibus celeberrimos pie religionis assertores ꝓduxit hispa nia. Cũ enĩ a nõ vltimo apl'oꝝ Jacobo zebedei filio xp̃i fidez ac-cepisset: ipsa quoq; postea in numeros tulit: qui eã quã accepe-rant religionẽ cũ vite periculo tuerent̃. Omniũ clarissimos ge nuit Laurentiũ ꝛ Vincentiũ Valerij dyacones. Eodez fere tpe Engratiã ꝛ ĩnumerabiles martires Cesaraugustanos. Duas p̃

terea Eulalias alterā Barchinonēsem: alterā Emeritēsem. To
leti Eugeniū epm ꝛ martirē. Alfonsum ꝛ Julianū epos ꝛ cōfes/
sores: ac Leocadiā virginē. In certis locis Sisebutū ꝛ Recare/
dū reges Gotthoꝝ. ac Hermigillū Leonigildi regis filiū: qui
maluit securi a patre ꝑcuti ꝙ Arriane heresi cōsentire. Ex hijs
aūt qui ecclesiā dei suis meritis ꝛ doctrina fundarūt plurimū
ex regia stirpe fratres Leandrū cui Gregorius suoꝝ libros mo
raliū destinauit. Braulionē epm Cesaraugustanū. Isidorū qui
inter multa opera ethimologias etiā scripsit: ac Florentiā vir/
ginē que religiosis mulieribus quas olim vestales: deinde mo
niales nūcuparūt: centū cenobia erexit. Super hos tulit Hispa
lis Carpophoꝝ epm ꝛ martirē: Abundiū ꝛ Germanū diacones
ꝛ martires: Justā ꝛ Ruffinā virgines. Habēt Cordube quinqꝫ
ꝛ quadraginta ex vtroqꝫ sexu sanctoꝝ cathalogo ascriptos. ha/
bent duodecim legiōe. habēt Emerite sex. sex Barchinone. Abu
le septē. Gerūde vnū felicē martirē ꝛ in eius agro. Damasuꝫ pō
tificē maximū ꝛ cōfessorē. Quos om̄s atqꝫ alioꝝ quinqꝫ ꝛ qua/
draginta in Eusebij kalēdis notata: noīa breuitatis studio vo
lui ꝑterire. Veꝝ ꝙuis ad occasum mea festinet oratio neutiqꝫ
omittēdi sunt diuus Dn̄icus ꝑdicatorij ordinis fundator: ꝛ in
eadē religione ꝓfessor inclitus. diuus Vincētius Ferrarius.
Postꝙ aūt cū impuris Ismahelitis Mahumeteā heresiꝫ astru
entibus nō pro gloria ꝛ imperio sed pro religiōe ꝛ vita certam⁹
iamqꝫ aut nr̄o crīe: aut diuino ꝛ archano alio quodā fato nō ex
Asia tm̄ ꝛ Aphrica: verū ex maiore Europe parte depulsi sumus
Fuitqꝫ opus ad instaurationē religionis armis ꝛ potētia prin
cipū: ꝙꝙ nō defuerint ex alijs regnis ꝛ stirpib⁹ pie religionis
assertores: tn̄ Hispaniaꝝ reges nostroꝝ eminētissimoꝝ princi/
pū proauctores precipuā sibi ex hac re gloriā vendicarūt: ꝙ eos
e multis florētissimisqꝫ regnis depulsos: inumeris ac fere exiti/
alibus dānis ꝛ cladib⁹ affecerūt. Pelagius enī primus post cō
munē supremāqꝫ illā: que Juliani comitis scelere inducta ē: to
tius Iberie calamitatē: primus tanqꝫ alter Camillus pro laben

te patria coacto ex montanis asturũ nõ iusto exercitu sumpsit
arma: tũ maria ⁊ atrocissima in eos ꝑlia gerens: ab eodẽ cũ ipe
solus ex stirpe regia superesset: fuit Gallecie ⁊ Asturũ rex salu/
tatus. Ab hoc postea ꝑfecti sunt illi Alfonsi Remiri Ordonij
Ferdinãdiq;: ac Jacobi Persaꝝ Medoꝝ Atheniensiũ Macedo
nũ Romanorũq; regibus nihilo inferiores. Siquidẽ hi regna ⁊
imperia sua nõ solũ summa cũ fide ⁊ equitate rexerũt: verũetiã
maiorẽ immodũ propagauerunt. Nã a Galecia ⁊ Asturibus ut
dictũ est incipiẽtes Lusitaniã Bethycã Turdetaniã Carpẽta/
niã Basteraniã Barduliã Cãtabriã Celtiberiã Ausetaniã Bas/
setaniã ac Laletaniã: sic enĩ priscis noĩbus appellanť: cũ alijs
multis ꝓuincijs Siciliã Sardiniã Barearesq; cũ ceteris adia/
centibus ⁊ his que in occeano hispanico sunt insulis e Mau/
roꝝ manibus vindicarũt. Jidẽ quoq; reipub. xpiane ⁊ huic Pe
tri nauicule dũ secũdis vtereť ventis: mario semp ornamẽto fu
erũt: dũ vero aduersus procellaꝝ turbinib⁹ quatereť: ⁊ admini
culo ⁊ subsidio singulari. Quoꝝ vestigia imitati Ferdinandus
rex ⁊ helisabet regina nostri incõparabiles principes: vt omit
tã admirabilẽ iusticiã diuinãq; sapientiã: quibus regna vtri/
usq; hispanie sibi a maiorib⁹ tradita: tñ belloꝝ licẽtia cõquas/
sata plurimũ ⁊ plane corrupta ad meliorẽ frugẽ speciemq; rede
gerunt: Atq; vt preterea innumerabiles excellentissimasq; vtri
usq; virtutes: quibus celo magis quam terris se dignos pre/
stant: etate nostra et eo potissimum tempore: quo propter iu/
uentutis florem: regnorum liberorum ceterarumq; rerum af/
fluentiam ⁊ felicitatem delicatiorẽ sibi vitam deligere pro luxu
seculi debuissent: dei amorem et cultum omnibus delicijs vni/
uersisq; diuitijs preferentes: laboriosum sane ac difficile: sʒ me
riti et glorie plenum opus aggressi sunt: christi Saluatoris sui
nomen et imperium domi forisq; propagare: ac primum nõnul
loꝝ qui ad veteres Judeorũ ritus: Explosasq; iampridem ceri
monias relabebantur: de medio tollere. Deinde nefandissimã
Maurorũ gentẽ que in extremo quidem: sed locorũ situ ⁊ operi

bus munitissimo Europe angulo cōtra oēm preteritoꝝ regum potentiā resederat: excindere exterminareq̄ penitus vetus et grauissimū obprobriū xp̄iane religionis. Qua quidē pro re nec thesauris parcūt quos vsq̄ ad regia ornamēta liberalissime p/ fundūt. Nec corpib⁹ indulgēt: q̄ maximis ꝛ manifestissimis pe/ riculis psepe obijciūt: Ea caritate vir ꝛ cōiunx inter se munera ꝛ vices partiunt̄: vt pene nō minus decoris sit, in ordine ipo q̄ꝫ in opere. Ferdinādus enī aīo inuicto ac fere herculeo exerciti/ bus preest: duces ducit ac regit: militaria opa inter eos partit̄ hostes fundit: vrbes expugnat: monstra domat: triūpho sq̄ re/ portat. Helisabet vero oīm que vnq̄ꝫ fuerūt reginaꝝ excellētis sima in finibus residēs progresso in expeditionē viro: per puel larū assiduas stationes donec redeāt pro regis exercitusq̄ in/ columitate ꝛ victoria iugiter deū exorat: iura populis dicit: sti pendia cōparat: cōmeatus deduci curat: subsidia regi pariter ꝛ ducibus trāsmittit: saucijs lectos medelas ꝛ medicos: sanis au tē arma cibaria ꝛ egregia dona. Quin etiā quo plures ad mili tiā trahat: ardentiusq̄ ad bellū sui oris maiestate incēdat: ipa quoq̄ interdū in castra se cōfert: ꝛ ducis optimi munus implet Sed imprimis vterq̄ ꝛ ex castris et ex vrbibus Ganeas Leno/ nes: aleatores: periuros: omēsq̄ blasphematores ꝛ contēptores dei exterminarūt: iniquū censentes q̄ vbi de causa dei agit̄ ibi dē impuri exleges ꝛ impij diuersent̄. Nec minus optimis mori bus q̄ꝫ amplissima ditione religionez dei fundari debere existi mātes: quo fit vt deus illoꝝ castr' astare: illis aīos ꝛ vires sug gere: eisdē etiā hostiū victoriā ꝛ votoꝝ finē suppetere videatur Siquidez nullum exercitum ex legū rex inuadit quem non su/ peret: nullū oppidū oppugnat: qd̄ nō statiz expugnet. Nihil de niq̄ tam arduū aggredit̄ qd̄ non cōsequat̄. Nam vt pretercam q̄ his primis annis Alphamā vrbē Alloraq̄ ꝛ Setenil cū mul tis alijs oppidis ꝛ arcibus cepit: ꝛ q̄ estate preterita cū Rhōda vrbe eiusq̄ agro ꝛ septuaginta alijs oppidis vltra quadragīta hominū milia xp̄iane ditioni restituit. Hac eadē estate que vix

est exacta Loriã vrbem Moclinũ Illoraq̃ꝫ ⁊ montẽ frigidũ: cũ alijs quibusdã munitissimis castellis in hostiũ oculis in ipsis Granate portis: ac p̃nte ipsa regina expugnauit. Iaz vero quã ta sit vtriqꝫ diuine rei cura: quãtus cultus: quãta magnificẽtia nõ solũ templorꝫ apparatus ⁊ augusta ornamẽta: verꝫ etiã sacer dotũ ordo dignitas ⁊ sedulitas declarant. Imprimisqꝫ testant̃ lautissime vestes ⁊ p̃ciosa vasa ad templa: q̃ in hostili agro nuꝑ erecta fuerũt paulo ante transmissa. Hij ergo btissime pr̃ tã iu sti tam pij tã sancti ac plene diuini principes tue corone nunc accedũt: hi tibi hodie per hũc illustrẽ dñm Enecũ Mẽdozam Tendille comitẽ: regiorũqꝫ exercituũ ductorẽ: per hũc reueren dum patrẽ Johãnẽ iuriscõsultũ Methinnẽsem sanctitatis tue notariũ: ac per me fidei munus: obsequij pignus: religionis ar rã: ac pietatis tributũ prestant. Hi deniqꝫ te per nos vt verꝫ xp̃i vicariũ haud dubiũ Petri successorẽ: ⁊ certissimũ totius ciuita tis fideliũ pontificẽ venerant̃ ⁊ colũt. Qđ si serius q̃ꝫ oportuit nõ eorꝫ volũtati sed tẽporꝫ potius ꝯditioni est imputandũ. Im mo vero ingẽtes gratie viderent̃ habẽde: q꞉ tali exercituũ du ctore tam diu carere potuerũt: donec tibi debitũ obsequiũ p̃sta ret̃. Siquidẽ q̃ꝫ vtilis bello sit cuz sepe alias: tũ vero pauloante dum p̃sidio Alphaniã teneret latissime patuit. Hos igit̃ reges excipe beatissime pr̃: excipe inquã ⁊ amplectere toto aĩo ⁊ soli da charitate: hos tibi piarũ expeditionũ duces delige: hos effi ce participes ⁊ ministros magnorꝫ operũ: hos demũ his ad vo tũ peractis pontificis decretis ac titulis honestato. Ita enim spectat ad sedẽ istã pontificiã a qua nil nisi benignũ piũ ac ma gnificũ ꝓficisci debet. Ita postulat ciborꝫ ex quibus ipse orige nem ducis per nobile ⁊ plenũ misterio nomẽ: quibus ideo hũc pontificatũ diuinitus destinatũ fuisse reor: vt tu quondaz pa stor optimus humanũ genus salutaribus aleres cibis: seculũqꝫ aureũqꝫ nostris tp̃ibus reduceres: Ita demuz exigit magna di uinaqꝫ illa tua ꝓfessio: qua coronationis tue die iusticiã: pacẽ: abundantiãqꝫ tuis populis promisisti. Que tria si prestiteris:

quid est aliud qđ a deo imortali preter animoꝝ beatitudinē ex optemus. At in eo ꝙ in cōponenda hac cōmuni Italie: imo vero totius xpiane religionis pace tantuʒ ad eos auctoritatis detulisti: non paruū animi pignus accepimus. Age ergo id btissime pater. Nam nō erunt regno indecores: videberisqꝫ cum deo ⁊ hominibus ad studiū quod in eos procliue est cōsentire: fungeris officio egregij incōparabilisqꝫ pastoris: cuius est ꝓprium amare ouilis sui propugnatores: ipsiusqꝫ amplificatores augere: ex quo quantā gloriam cōsequeris. Naʒ te humanis rebus presidente sublatum ex Europa fuerit sempiternū obprobriuʒ nominis xpiani. Qua re quid preclarius: quid optatius: quid te dignius: quid deniqꝫ deo ⁊ hominibus gratius possis efficere. Eueniat vtinam sicut olim Innocen. pontifice et Ferdinando rege Hispalis recepta est. Ita nunc felicissimis auspicijs tuis qui eiusdem es nominis ⁊ alio Ferdinando debellāte: Granata vrbs maxima: que olim Ilipula magna dicta est: ad christi cultum et obsequiū redeat. Moxqꝫ in Asiam ad recuperādā saluatoris nostri patriam: quod felix faustūqꝫ sit sanctitati tue eoꝝ maiestati: ⁊ toti reipub. xpiane signa ⁊ militiā cōferamus.

Dixi.

¶ Habita Rome. xiij. kal. Octobris. Anno salutis sexto ⁊ octuagesimo supra. cccc. ⁊ mille.

¶ Ad hec summus Pontifex laudans et extollens mirū immodum gesta ⁊ vitā Serenissimorū regis et regine Hispanie: egit illis immortales gratias suo Reuerendissimoꝝ Cardinalium: populi Romani: ac totius Italie nomine: ꝙ tempore Sixti predecessoris sui: ⁊ nunc se pontifice pacem Italie: imo verius toti xpiane reipublice reddiderint. Obtulitqꝫ se paratissimuʒ ad omnia: que in eorum decus cedant.

Tres mihi dant nomen terre: tres laudibus orno
  Oenotriam: hesperiam: trinacriamq3 plagas.
Illa tulit: fouet hec retinendo: tertia pascit
  Sic genius: sic ars: sic mihi fluxit honos.
Stirpe Geraldini ducens Anthonius ortum
  Principibus lucem temporibusq3 dedi.
Nam lustraui orbem regum legatus: z horum
  Descripsi varijs gesta decusq3 modis.
Hec mihi ter denos intra sors contigit annos:
  Mox sacer ad sacras res mea vota tuli.
Namq3 elego fastos: lyricis sed cantibus odas:
  Heroico cecini mystica sacra pede.

